

משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
היחידה ללימודי תקשורת קולנוע ואמנויות

עשור ליצירה הצעירה בחמ"ד

רויטל זיוון (שטרן), מנהלת היחידה ללימודי תקשורת קולנוע ואמנויות

בחברה והיחס אל העובדים הזרים – כיכבו השנה ביצירות התלמידים. אולם הסוגיות שעוררו את הסערות הן דווקא הסוגיות התרבותיות, והן עלו ממספר כיוונים.

תפקידם של המורים המעשיים והעיוניים לקולנוע

הנוער הגדל במסגרות הדתיות חשוף לתרבות המערבית הפופולארית וגם לתרבות הגבוהה, מדבר ויוצר בה באופן עצמאי, כאשר לרוב המוחנכים בבית הספר אין נגיעה בעולמות הללו שלו; ולרובם אין כלים להתמודד עם ההשלכות של החשיפה התרבותית על חינוכו ועיצובו כנער דתי.

במהלך השיפוט נוכחנו לדעת, שגם המורים לקולנוע אינם די עדכניים ביחסם לעולם התרבותי העולה מסרטי תלמידיהם ואינם מתמודדים באופן עמוק ומושכל, כפי שנדרש מהם, עם התרבות שאותה מביא הנער כחומר גלם ליצירתו.

התפקיד המרכזי של המורה לקולנוע מלבד ההוראה הטכנית של תהליכי היצירה הוא התיווך: תיווך ופרשנות של העולם התרבותי המשתקף באמצעות הקולנוע, הטלוויזיה, המוסיקה והאינטרנט וכדומה – הם הכרחיים. התמודדות מעמיקה עם עולם הערכים הנבנה בקרב הנוער כתוצאה מחשיפה זו ומתן כלים לפרשנות וביקורת של הערכים העולים מהתרבויות השונות הם חובה בכל שיעור עיוני ומעשי.

תפקידם של סדנאות היצירה בקולנוע בחינוך הדתי

המטרות של לימודי היצירה בטלוויזיה ובקולנוע במערכת החינוך הדתית, אינן רק להקנות כלים ליצירה והבעה, אלא בעיקר לעצב דור שישתמש בכלים הללו ליצור תרבות יהודית וישראלית חדשה. עלינו ליצור תרבות שאינה דומה לתרבות המשתקפת היום על מסך הטלוויזיה, תרבות שאינה רק אימוץ של תרבויות המשתקפות בקולנוע, במוסיקה וביצירה

עשור חלף ליצירה בקולנוע ובתקשורת בחינוך הדתי, ואין שנה דומה לקודמותיה כלל ועיקר.

השנה סערו הרוחות במהלך המיון והשיפוט ובעת חשיפת הסרטים שעלו לגמר בסינמטקים, וסערות אלו מעידות עד כמה יצירה זו מורכבת, ומהווה מדד אמיתי ומידי לסוגיות חינוכיות, תרבותיות, חברתיות והלכתיות לא פשוטות המעסיקות את הציבור הדתי באופן גלוי ונסתר.

חלקן של הסוגיות העולות מן היצירה הן סוגיות ידועות שעסקנו ואנו עסוקים בהן רבות; אולם חלקן חדשות ונובעות מהיצירתיות עצמה ומהלמידה שלנו תוך כדי יצירה.

היחס למדינה וביטויי המחאה החברתית

סרטים רבים עסקו השנה ביחס למדינה בעקבות ההתנתקות. הסרטים הביאו אל המסך את הכאב ואת העוול שנגרם לעקורים והביעו את חוסר האמון במדינה ובמוסדותיה, שנוצר בעקבותיהם.

הסרטים "תכף נשוב", "שש שעות", "צו הריסה" ועוד סרטים רבים שלא עלו לגמר, עוסקים בגוש קטיף, בעמונה ובהשלכות של הפינוי על חיי כולנו. הסרט "לזכרו" מערער את ההכרח לשמר את הטקסים והריטואלים שהמדינה קבעה לזיכרון רצח רבין. אין ספק, שסרט כזה לא היה מופק לפני גירוש גוש קטיף, והוא בא להעיד על הזרות והניכור שאותם חש הנוער ביחס למדינה ולזרכה.

עם השנים, ובהשפעת האירועים המתרחשים במדינה, עולה המודעות הפוליטית והחברתית בקרב הנוער, והיא באה לידי ביטוי בעוצמה רבה ביצירתם. הנוער הדתי אינו מתעסק רק בבעיות גיל ההתבגרות, כפי שראינו בשנים הקודמות, אלא מגיב בחריפות ובערנות לתהליכים המדיניים, הפוליטיים וגם החברתיים במדינה. נושאים כמו העוני, התעללות בנשים, בני נוער במצוקה הנוכחים לסמים, השתלבות העולים החדשים

2

בגרות מהסרטים
של חסידות סאטמאר

תקשורת ואמונים על סובלנות, מתקשים לקבל ולכבד את השונות הזו.

אנו קיבלנו על עצמנו לחשוף את סרטי הנוער הטובים. סרטים המשקפים את עולמם של היוצרים בצורה אמינה ועומדים בקריטריונים ההלכתיים. גם אם התימות, הסגנון והנושאים אינם נוחים לכולם.

בתום העשור

המסע הזה המתאפשר אחת לשנה עם החשיפה לעשרות יצירות של תלמידנו הוא מסע מרתק, מלמד ומקדם. אני מאמינה שהלמידה הזו המתרחשת קודם כל בכיתות, בעת יצירת הסרטים, ואחר כך בדיונים המתקיימים בוועדות המיון, ולבסוף בשיחות ובדיונים הנערכים עם תלמידנו בעקבות הצפייה בסרטים בהקרנות המשותפות – יובילו ליצירה חדשה, משמעותית ובעלת בשורה לחברה הדתית והישראלית כאחד.

אני מאמינה במסורת יצירתית ולמידה מצטברת. לכן בחרנו השנה, לרגל העשור, בוועדת שיפוט המורכבת מבוגרי מגמות התקשורת והקולנוע בחמ"ד, שהם גם בוגרי בתי ספר לקולנוע ברחבי הארץ. שיערנו, שבפרספקטיבה של עשור שנים יהיה להם מה לומר על התפתחות היצירה, ואכן הם אמרו את דברם כפי שתוכלו לקרוא בעיתון זה, לשמוע בכנס ולהיווכח בתוצאות השיפוט.

ברכת יישר כוח מגיעה לכל העוסקים במלאכה הקשה של הוראה וחינוך בתוך מגמות התקשורת והקולנוע.

האיכותית של המערב. עלינו לגבש ולעבד יצירות החותרות לביטוי אמיץ ומחדש, ואולי גם ביקורתי, של נער ונערה, המתחנכים במדינה יהודית, בשפה העברית ובהוויה ישראלית המחוברת לארץ, לנופיה, לאנשיה ולתרבותה.

נושא זו עלה בדיונים הסוערים שהתקיימו על ידי המורים בוועדות המיון בעת הצפייה בסרטי התלמידים. ההכרעות היו לא פשוטות, והדיון יצא מבין כותלי הוועדות והתפשט אל תוך בתי הספר, אל המורים התלמידים וההורים בשדה.

היבטים מוסריים ביצירה – "השולחן הערוך" היצירתי

סוגיה נוספת שעלתה במלוא חריפותה בעת המיון, השיפוט וההקרנה היא סוגיית המותר והאסור ביצירה. אין הכוונה לסוגיות שההלכה פוסקת בהם, או רק להיבטים העוסקים בצניעות, אלא בעיקר להיבטים מוסריים של אופן השימוש במדיום החזותי. על סוגיות אלו ניתן לקרוא בהרחבה במאמרים של עיתון זה ובמאמר שהתפרסם ב"מקור ראשון" כתוצאה מדיונים אלה. אלה סוגיות הנלמדות עם התפתחות היצירה בבתי הספר שלנו, סוגיות שלא יכולנו לצפות להן מראש, לפני שיצירתם של התלמידים העלתה אותם בפנינו. כלומר, נוצר כאן תהליך של למידה מצטברת של האסור, המותר, הרצוי, המוסרי והלא מוסרי, למידה העולה וצומחת מתוך היצירה. הולך ונבנה "שולחן ערוך" חדש תוך התנסות ולמידה.

הסובלנות ההדדית לשונות הדתית והחברתית בתוך הציבור הדתי

החשיפה של הסרטים הטובים שנעשו ברחבי הארץ, בבתי הספר השונים של החינוך הדתי, הולידה מפגש בלתי אמצעי עם תרבויות והשקפות עולם מגוונות ושונות זו מזו, החוסות כולן תחת מטריית חינוך אחד. המפגש הזה יוצר אי נחת. סרטים רבים, הנעשים היום בפריפריה הדתית, מביאים אל המסך עולם שלם ונושאים רבים הקשים לצפייה ולעיכול של נער הגדל בישיבה או נערה אולפניסטית ממוצעת. במהלך ההקרנות ספגנו ביקורת לא מעטה ממורים ומתלמידים על עולם חברתי ותרבותי העולה מן הסרטים שאינם "ישיבתיים". תלמידים ומורים של החינוך הדתי, אך שהם לומדים

חמש עשרה שנות הוראת קולנוע בחינוך הדתי - סיכום ביניים

מולי קימל | מורה ותיק

3

לשוב ולהזכיר לעצמנו כי הקולנוע אינו עוד "הכרח יגונה", כי מגמותינו אינן "בדיעבד", וכי אין אנו מלמדים את התלמידים את האמנות הויזואלית, כדי ש"יהיו להם כלים להתמודד עם הטלוויזיה". אין אנו צריכים "להתנצל", זהו אחד מכלי הביטוי של העולם העכשווי; וכמו שלומדים לכתוב ולהזכיר בעברית, כך צריך לדבר ולכתוב ב"קולנועית". לצערי הרב, הציבורי החרדי מבין זאת טוב מאיתנו, והיצירה הקולנועית שלהם, למרות שהתחילה בעילגות רבה, הולכת ומשתפרת, ובעיקר הולכת ומתרבה. מי יתן ומחנכינו ותלמידינו יבינו שהקולנוע הוא האתגר של המחר. ומחובתנו ליצור יצירה דתית לאומית. המנהלים צריכים להכיר בעובדה שאנו יוצרים מלכתחילה, ולא בדיעבד, ושהאווירה הכללית שנספגת בתיכון מקרינה הלאה. צריך יותר שעות הוראה, צריך יותר חשיפה ליצירות מופת, צריך להרחיב את השימוש היום יומי בשפה הויזואלית בכל תחומי בית הספר. כל אלו יאפשרו אווירה שתתמוך ביצירת תרבות דתית לאומית בשפת הקולנוע.

זה התחיל בחזון של שני אנשי חינוך, הגב' שרה אליאש, מנהלת אולפנת להבה בקדומים, והרב יהודה ברנדס, לשעבר מנהל בית ספר התיכון התורני הימלפרב בירושלים. בשני בתי הספר הללו נפתחו לפני חמש עשרה שנה מגמות הקולנוע הראשונות של נערים ונערות דתיים. עברו עוד חמש שנים עד שקמו די מגמות בבתי הספר, ומפקחת נמרצת אחת הכריזה על כנס היצירה הצעירה של החינוך הדתי. כאחד שהיה שם מהתחלה ובעקבות עשור שנים של חגיגה קולנועית, אני רוצה לשתף אתכם בשתי תובנות על הקיים ועל העתיד.

תובנה ראשונה, אני יכול לומר שהתבגרנו. התבגרנו בכמות, התבגרנו בנושאי הסרטים, התבגרנו ביכולת המקצועית, ובעיקר התבגרנו בגישה הכללית שלנו למדיום הקולנועי. הקולנוע הדתי הצעיר אינו עוד עולל רך שצריך ללוות אותו בכל צעד ושעל. סרט העוסק ביחסים שבין לבנה אינו מרעיד עוד את אמות הסיפים, מנהלי בתי ספר כבר לא מזעיקים את המפקחת בגלל תסריט שעוררייתי, ובכנסי רבנים כבר לא מזדעזעים מסצינה כזו או אחרת: **התבגרנו.**

הבנו, כי המדיום הוא דרך אמירה ויצירה. סרטים פוליטיים, סרטים דתיים, סרטים חברתיים, ואפילו סרטים לשם פייף טהור - נמצאים בכל שנה במאות סרטים שמופקים בכל הארץ. הבנו, שלא כל סרט צריך לייצג את המגזר; הבנו, שלא כל סרט צריך להיות מוסכם על הכול, הבנו, שמותר לשמוח על מה שאנחנו, מותר לשאול שאלות, מותר לבקר, ומותר גם לשבח.

ובכל זאת - ולמרות כל האמור לעיל על ההתבגרות של הקולנוע שלנו - עדיין אחד המאפיינים של הקולנוע הדתי הצעיר הוא השקעה גדולה "בערך המוסף" של הסרטים: העיקר היא ה"אמירה", אפילו על חשבון ה"לוק" הקולנועי והמקצוענות; הסיפור חשוב יותר מהדרך שבה הוא מסופר (יש לכך כמה סיבות שלא אפרט כאן). אמנם יש בכך עדיפות ברורה על הקיצוניות השנייה, סרטים שכולם רעש וצלצולים, ובסופם איך מבין לשם מה הסרט נעשה. ברם אנו מדברים כאן על קולנוע, והדרך שבו הסיפור מסופר היא חלק מהותי מהסיפור; ובנקודה זו אנו עדיין צריכים להשתפר. כמו שסופר צריך ללטש את שפתו ואת מבעיו. כך צריכים תלמידנו להתבטא יותר ויותר בשפת הקולנוע.

תובנה שנייה - למרות האמור לעיל - אנו עדיין צריכים

אלופת נח דקלים "תיכון נשור"

בחמש עשרה שנים אלו רשמתי לעצמי מספר נקודות מפתח המנחות אותי בעבודתי.

1. מגמת הקולנוע אינה מיועדת להוציא קולנוענים, בדיוק כמו שמגמת פיסיקה אינה אמורה להוציא פיסיקאים. זוהי מגמה בתיכון שתפקידה לפתוח את הראש לחוויה חינוכית ולימודית אחרת, וזה הכול.
2. מגמת הקולנוע בתיכון הדתי היא חלק מבית הספר, ועל כן יש לה חזון חינוכי ולא רק לימודי.
3. התיכון הדתי מעודד את התלמיד לשאול שאלות על עצמו ועל ערכיו. עליו להשתמש גם בשפת הקולנוע כדי לעשות זאת. תפקיד המורים והמחנכים לעזור לו בכך, רעיונית ומעשית, ולנסות ולתת לו גם תשובות.

שם אין ציפייה שהתלמיד יחדש משהו במכניקת הקוונטים, אנו מצפים במגמת הקולנוע שהתלמידים שלנו יאמרו משהו שלא נאמר עד היום, ייצרו סרט מקורי, יבראו עולם חדש. הישג זה הוא מעל ומעבר למה שאנו מבקשים מהתלמידים בכל מגמה אחרת. חלק מהסרטים – הסובים שבהם – הם הישגים שסטודנטים לקולנוע מגיעים אליהם אחרי שנה או שנתיים של לימודים אינטנסיביים ובגרות נפשית גדולה בכמה שנים טובות. לעניות דעתי, זה נס ממש שכל שנה נוצרים כמה סרטים, שיש בהם את הניצוץ הזה של הגאונות הקולנועית, שמעניקה לצופה חוויה מעולם אחר. בשביל הסרטים הללו, הכל היה שווה.

על כן אין נושא שאי אפשר לעשות עליו סרט, ואין אמירה בסרט שאינה מקובלת (כמובן בתוך גדרי ארבעת חלקי שולחן ערוך).

4. סרטי התיכון אינם מיועדים להקרנה חיצונית! אין זה אומר שאסור להקרין, ודאי שמותר, אך אין זו מהותם, לא לשם כך הם נוצרים. הסרטים הם תוצר של תהליך חינוכי ולימודי שמתרחש במגמה, ולכן השאלות "מה יגידו על הסרט הזה?" ו"מה יחשבו הצופים?" אינן רלוונטיות כלל. מכאן, שאם ישנו תוצר שאינו ראוי להקרנה בגלל תוכנו, אין זה כישלון בדיוק כמו תלמיד שאומר אמירה שגויה או מוטעית בכל מקצוע אחר אין לראות בזה כישלון חינוכי, אלא חלק מתהליך ההתבגרות והגדילה של הנער תוך עיצוב אישיותו הבוגרת המלאה.

"להביא את הירח"
אלאנ שני וחל' נחום דודאל

5. לא עליך המלאכה לגמור, גם בהיבט החינוכי וגם בהיבט המקצועי. בצד החינוכי – לעתים קורה שהנושא העולה בסרט לא הוברר כל צורכו, לעתים נשאלות רק השאלות ולא ניתנו תשובות – גם זה בסדר. ובצד המקצועי – כמעט תמיד אפשר להפיק תוצר יותר טוב, אבל היותר טוב הוא לפעמים האויב הגדול ביותר של הטוב, וצריך לדעת להסתפק במה שיש.

6. המורים (לפחות חלק מהם) אינם מתחלפים כל שנה, אבל התלמידים כן. נושא שהמורה כבר עסק בו בעבר מספר פעמים בשנים עברו, עשוי להיות חדש ומעורר לתלמידים החדשים. המורה צריך לדעת, כי למרות שהוא כבר מיצה את העניין, הוא צריך להשתדל ש"בכל יום יהיו בעיניך כחדשים".

7. למרות מה שנאמר לעיל, כל סרט שנגמר ונראה סביר, הוא נס גמור. שלא כמו במגמת פיסיקה,

הרהורים של בוגרת מגמת קולנוע בעפרה לפני עשור שנים

רות קרא-איכנוב | בוגרת מגמת קולנוע בעפרה-זוכה בפרס ראשון לסרט העלילתי על סרטה "כועות". בעלת M.A בפילוסופיה

5

שהוא טעה, אבל לבי מאמין שהוא צדק. אני מאמינה שיש 'רשימו', והוא מלווה אותנו גם בדרכים חדשות, ואפילו בדרכים עקלקלות.

בכל אשר אלך הולך עמי זיכרון הכתיבה הראשונה, המתפתחת, המתגלגלת והופכת למעשה, לחומר מוצק שניתן לאחוז בו (סרט שנערך בתוכנה מיושנת, המונח במעמקי ארון קלטות הויזואל). ואף כי אני מתביישת בו לפעמים, עוצמת החזוה, ההתמסרות, הערכות ההדדית ומעל כולן הכנות שליוותה את תהליך היצירה – הן בלתי נשכחות. לי כאדם יחיד, במקום שבו היצירה מתרחשת ומקור לידיעה תמיד בבדידות, וכשותפה לאחיותיי. אני מודה על חלקי בתהליך שלא יכול היה להיעשות לבד, אלא רק בחבורה ובמסירות נפש אומנותית ואנושית. אני יכולה להעיד שמעולם לא פגשתי טוב לב, "מובן מאליו", מוכן ומזומן כאז.

בשנים שלאחר מכן ועד היום זכיתי לחקור באוניברסיטה וללמוד תורה, לכתוב קצת שירים וסיפורים, ללמד תנ"ך ואפילו מעט קולנוע. בנוסף לחלל ולזמן שדרכם אנו משיגים את העולם, הקולנוע מהווה עבורי חלון גואל לעולם, שהרי את "העולם כשלעצמו" דברי קאנט, איננו יכולים להשיג גם כך. וכל מה שאנו לומדים ומלמדים הוא משורשי נפשנו ומתהומותנו, במסגרת מסע "הלך-לך", לעצמך. כיום אני מזהה בעיני תלמידי בתיכון את מבטינו שלנו, הסקרנים, המתמסרים, צמאי הדעת והיצירה; ואילו בתנועותיי המוריות אני מגלה תנועות ידיים של מורי הטובים והנאמנים, בעיקר אלו שלימדוני תורה ורוח אמנות וקולנוע. חז"ל אומרים (כמובא למעלה) כי שומרי החומות הסובבים את "שיר השירים" (הספר והשירה הנשגבת על כל נועזותה ומשללה) הם דווקא שומרי חומותיה של תורה. אני רוצה להודות על השמירה הנאמנה ועל סימון ההגנה הטובה בשנותיה המתעצבות של היצירה. התודה והברכה, ומזל-טוב.

"שומרי החומות – שומרי חומותיה של תורה" (שה"ש ה, ז)

תהו בקשוני קרא הקול
שהעליו רוח ויראת אלקים
ולא למדוך בת-תפלות
שעטפוך חומות אהבה
וקיכלי על ענך ברוך.

לפני עשר שנים, כמעט עגולות, באחד מלילות החורף, בעודי מטיילת עם צביה חברתי בין הנדנדות בעפרה, עלה באפי ריח המוסיקה. צלילים של פסנתר שלא עמד שם, מחלון גבוה שלא היה תלוי, ילדה המשוטטת תחתיו ומאזינה לחום הבוקע מהבית, עטופת שלג. ולפתע מישהו מציץ בה מלמעלה, רגע של חום המבט בעולם קר.

"קידוש של ילדות" אולפנת לנח"ה, קינסיס

זו הסצנה שראיתי פתאום, אני זוכרת אותה בחדות, תמונה שרציתי להקים לתחייה. קול-נע ממעמקים, תמונה מטרם הבשלות, עדיין חוסר הידיעה. מנין הגיע הקול? מדורי דורות של אנשים ועיניהם הצופות ורואות חזיונות, מארצות רחוקות וממגע קרוב עם האדמה, מכוח הנעורים והמקום הגורמים, מעולמות הלימוד והתורה. מהאור והחושך שבחוץ ובפנים, מקולות מים רבים. כך הופיעה התמונה בנפשי הרוסית, בעודנו מתייסרות בכתיבת תסריטי גמר בכיתה י"ב.

דרך ארוכה עברה מתמונה זו, עד שהנצחתי אותה בסרט שנעשה לבסוף. תסריטים רבים נכתבו, וועדות רבות ישבו, לילות עריכה ארוכים ללא שינה, כוחה של חבורה, עבודה משותפת, נפילות מטאפוריות וממשיות לנהר במהלך צילומי הסרט, רקימת עור, שיניים, ידיים וצבעים, עד לסרט שקיבל לעצמו רגע של חיים עצמאיים. שנים חלפו מאז ועד היום. אך כפי שכתב גתה "אשר חווית, שום כוח שבעולם לא יוכל לגזול ממך". ייתכן

"נשחשטעם למלאכים" תיכון המלמבר, ירושלים

להפליא. ועם כל הכבוד לא היו מביישים שום סטודנט לקולנוע בשנה א' (אני סטודנט ב"מעלה" שנה ב'). ישבנו המומים בין סרט לסרט ושאלנו שוב ושוב את רויטל, אם היא בטוחה שתלמידים עשו אותם. פשוט חגיגה לעיניים!

אני חייב לציין את הסרט "תיכף נשוב" שעקב אחרי שלוש דמויות של נוער בזמן ההתנתקות – סרט מרגש וקורע לב! ערוך נהדר. גם הסרט "לגעת בכח" מביא סיפור מקסים על אישה שהתעללו בה, שהחליטה לקחת את עצמה בידיים תרתי משמע. גם בסרט "צו הריסה" יש סיטואציה דוקומנטרית שאפשר למכור אותה אפילו לחדשות. מתואר שם זוג מגורשים מגוש קטיף, שהולכים לקבל יעוץ לעבודה ע"י המדינה, ולא תאמינו אלו משרות מציעים שם... שווה לראות – פשוט לצחוק ולבכות כאחת.

החלק הקשה ביותר ביום היה, כמובן, ההכרעה למי להעניק את הפרסים. למען האמת אני חייב להגיד, שזה בכלל לא משנה. כמובן, אין כמו לזכות בפרס, אך האמינו לי, חווית היצירה גדולה מכולם. שמחתי לראות שלנוער הצעיר יש לא רק כשרון ואמביציה, מקוריות ומעוף, אלא גם אמירה. כן! אמירה, חדשה, רעננה, ולפעמים אף חצופה ונוקבת.

יוצרים יקרים! באמת מחמם את הלב לראות את יצירותיכם. אני רק מבקש מכם – כיוצר, כאדם דתי וכאבא – אל תפסיקו, תמשיכו ליצור! זה לא פשוט, אבל מי שזה בדמו, יודע שאי אפשר בלי זה. גם אנחנו כאומה וכחברה לא יכולים בלי הקול שלכם, תמשיכו ליצור ולעשות!

כבוד לי לציין את צוות המורים. דעו לכם, שראינו אתכם שם, ידענו להצביע על סרטים שהיו לכם יד ורגל וראש בהם! אין לנו ספק, שבראש ובראשונה אלו הפירות שלכם, ועל כך – יישר כוח עצום!

אנחנו יכולים להיות גאים, גאים מאוד, בנוער היוצר הזה וצריכים לפתח אותו, את היצירה שלו ואת התרבות שהם מקדמים. היצירה הזו היא שמושכת אותנו קדימה, ואסור בשום פנים ואופן לוותר עליה. אני יודע שאני טופח על השכם של עצמנו – אז מה? תיצפו גם אתם בסרטים ותבינו!

יום ראשון בבוקר, אני מוצא את עצמי נאבק בפקקי התנועה בירושלים, בגשם זלעפות, כדי להגיע בזמן לוועדת השיפוט של סרטי הגמר של בוגרי מגמות התקשורת. הייתי בטוח שאני הולך לבלות שעות ארוכות בצפייה משעממת ביצירות בוסריות ולא שלמות – אך כגודל חוסר הפרגון כך היה גם גודל ההפתעה.

אני בוגר מגמת תקשורת בשיבת בני עקיבא בכפר הרא"ה. לפני עשר שנים כשהמגמה עוד היתה בחיתוליה וצוות המורים התחלף שלוש פעמים במהלך הלימודים, לא היה הרבה למה לצפות. ובאמת – כשאני מסתכל כיום על סרט הגמר שלי "משפט שלמה", אני לא יכול להסתיר מפני עצמי את החיוך; אולם באותו יום ראשון עשר שנים אחרי, המצב היה שונה לגמרי!

בתחילה צפינו בסדרה של שמונה סרטים עלילתיים שהיו מלאים במקוריות וברעננות. אמירות חדשות ורעננות, פתיחה אמיצה ומרתקת של עולמות פנימיים, במיוחד בסרטים שהגיעו מהפריפריה. הסרט "חי בסרט", מספר סיפור קאמרי ויפה על בחור מקריית שמונה שהיה עד לאלימות, אך הוא אינו נוקף אצבע. המצפון שלו מייסר אותו, והוא מתמודד עם מצפונו באמצעות עשיית סרט על הנושא, עד כדי כך שעולם הדמיון והמציאות בסרט עצמו מתבלבל לגמרי, עד הסוף המפתיע ביותר.

והוא הזין בסרט "מבט מהחלון" שהגיע מכפר חסידים, המתאר יחסים בין אמא, ישראלית, קשת יום, המתפרנסת בקושי ובין בנה בעל חזות אתיופית. כל מאווייו הם לקשר חם איתה. סרט רגיש ומופלא, מבויס בצורה יוצאת מן הכלל וגם מצולם בצורה לא רעה בכלל.

באופן כללי רמת ההפקות הייתה מרשימה ביותר. הסרטים היו מלאים בלוקיישנים, מלוהקים בצורה מוקפדת, ובחלק מהסרטים אפילו רמת ה'ארט' הייתה גבוהה. גם מקוריות יוצאת דופן התגלתה בתסריטים, במיוחד בסרט "כשמשעמם למלאכים", סרט הומוריסטי וחמוד הבוחן את משמעות האהבה והגורל בעולם, בצורה קלילה וחיננית.

מובן שאי אפשר להתעלם מהסרט "התמודדות" – ניסיון מעניין לעשות לא פחות ולא יותר מאשר מיוזיקל! המחזמר מושקע, ההקלטות נעשו באולפן, וכל זה על רקע סיפור של אח גוסס של הגיבורה וההתנתקות מגוש קטיף. תודו שזה מקורי.

עד כאן הסרטים העיליתיים, אבל הסרטים הדוקומנטריים היו פשוט חגיגה על המסך! מעניינים אחד אחד! ערוכים

"התמודדות" סרטם של תלמידי מגמת הקולנוע, 'שיבת קרית הרצוג, בני ברק | תגובות

7

ונהניתי מאד מכך כצופה וכשופט; אבל כשהופיעו בסרט התמונות מהגירוש מגוש קטיף, הפכה הנאתי לתדהמה ולמצוקה.

ראיתי אנשים בוכים בכי תהומי ברגע הנורא ביותר בחייהם; ראיתי ושמעתי תפילות הבוקעות מעומק הלב והנשמה; ראיתי בית, שנבנה על ידי משפחה באהבה ובמסירות נהרס ברגע על ידי בולדוזר - ומשם חזרתי לייסורים המדומים שנראו לי כאבסורדיים המלווים בשירים וריקודים של גיבורי "התמודדות", וחשתי חילול. בחוסר ההבחנה של היוצר בין זמיון למציאות, ובהצמדת עולם דמיוני אבסורדי למציאות תיעודית כה נוראית, ראיתי הפנמה מסוכנת של ערכים פוסט-מודרניים. שכן הפוסט-מודרנה מציגה את המציאות כאוסף של נרטיבים מבלי להקנות לנרטיבים השונים ערכים של אמת או

התמודדות' עם "התמודדות"

יעקב פרידלנד | מורה לקולנוע, חבר ועדת המיון של סרטי הגמר

מפגשי הראשון עם הסרט

הסרט "התמודדות" הביא אותי לשרשרת של התמודדויות בתחומים שונים בחיי - כיהודי מעורב חברתית, כאדם הקשור לשיח הפוסט-מודרני וכמחנך. לפני שאפרט, אני רוצה לציין, שהבמאי, חיים אביחיל, הוא בעיני אחד הכשרונות הגדולים שפגשתי במשך השנים הרבות, שאני מעורב בהוראת הקולנוע בחינוך הדתי העל-יסודי, ואני צופה לו ומאחל לו עתיד משמעותי בקולנוע.

למרות הערכתי לכשרון ולחן הבאים לביטוי בסרט "התמודדות" הייתי השופט היחיד מבין חמישה שופטים, שהתנגד להכנסת הסרט לרשימת המתמודדים בתחרות ליצירה צעירה בחמ"ד השנה. התנגדותי נבעה מהשימוש שנעשה בסרט בקטעי ארכיון דוקומנטריים מהגירוש מגוש קטיף. אני וארבעת השופטים הנוספים שדנו בבחירת 41 המועמדים הסופיים לתחרות התייחסנו לסרט כאל מלודרמה מוסיקלית, שנעשתה תוך קריצה עצמית שגבלה בפרודיה. היה לנו ברור, שקטעים כמו הריקוד של הצעירים הדתיים עם סרטים כתומים לצילוי "Let The Sunshine In" (מתוך "שיער", מחזמר אודות ילדי הפרחים בשנות הששים בארה"ב), או התכרצות

אלטנית "התמודדות", קרית שמונה

שקר, טוב או רע. בעולם כזה הנרטיב של המלודרמה המוסיקלית הדמיונית שווה לנרטיב של בשרם ודםם של המגורשים מבתיים לפני ההריסה - בעולם כזה עשויים לשמש בערבוביה חומרים היתוליים וחומרים בעלי רצינות תהומית, כיוון שכל אחד מהם אינו אלא נרטיב נוסף באוסף הנרטיבים האינסופי הטמון במציאות. הערבוב שהתרבות הפוסט-מודרנית אוהבת לעשות בין ז'אנרים שונים, בין מקורות השראה רבים, בין נקודות מבט שונות ובין מגוון סגנונות - משקף תפיסה שבה האמת נעדרת, נעשית עזרים עזרים של נרטיבים, והרביעי הבלתי מחייב והבלתי עקבי תופס את מקומה.

למראה תמונות הגירוש בתוך סרט פוסט-מודרני זה, הרגשתי שמתעוררים בתוכי הדים לצעקתו של אברהם אבינו אודות א-ל אחד, אמת אחת, סיפור אחד, מול התרבות הפלורליסטית של הסביבה. הרגשתי רצון לצעוק "אל תשים את תמונתי בתוך המלודרמה

"התמודדות" ישיבת קרית הרצוג בני ברק

הגיבור לבית הכנסת תוך שירת "שמע ישראל" של שרית חדד, התכוונו להצחיק; והם אכן הצחיקו אותנו. דחיסות החומרים המלודרמטיים בעלילה, כגון צירופי מקרים, מציאויות לא לגמרי סבירות, מחלה סופנית, מוות, התאהבות, בגידה - וכל זה תוך פחות מחצי שעה - נראה לנו מעין פרודיה על המלודרמה או הטלנובלה. מן הסרט נדך תחכום פוסט-מודרני מודע לעצמו,

המוסיקלית שלך, אני קיים באמת וחיי אינם שייכים לך. מאוחר יותר התברר לי שכך הגיבו תלמידות אולפנת נווה-דקלים, כשהסרט הוקרן בנוכחות בסינמטק בירושלים.

כשהצגתי את עמדתי מול עמיתי השופטים בבחירת הסרטים לתחרות, הם הציעו לבקש מהיוצר להוציא את תמונות התקריב של המגורשים מהסרט לפני הקרנתו ברבים, על מנת שלא ייפגעו כבודם או פרטיותם, ולהשאיר רק לונג שוטים של האירוע. ואכן כך נעשה בסופו של דבר, אולם הצעה זו לא סיפקה אותי. הרגשתי שהכנסת החומרים הדוקומנטריים האלה לסרט היתולי אינה פוגעת רק בכבוד האנשים הללו באופן פרטי, היא פוגעת בחברה כולה, בכך שהיא מטשטשת את הגבול שבין בדיון למציאות. ראיתי בכך הד לתהליך חברתי

לי, שהסרט אכן נעשה מתוך הזדהות עם תושבי גוש קטיף, אך עם זאת חלק מהפרשנויות ההיתוליות שנתתי לסרט קלעו לכוונותיו. הוא סיפר שמקור ההשראה שלו היה הסרט "מולן רוז" של באז לורמן, מחזמר מלודרמטי, שחציו הראשון נעשה בקריצה עצמית חזקה, וחציו השני עובר לפאתוס גלוי שמטרתו לרגש באמת. חיים חשב לעשות מעשה דומה. הוא השתמש בחומרים הדוקומנטריים של הגירוש בשלב שבו הניח כי כוונותיו הרציניות כבר ברורות לקהל – ולכן כבוד המצולמים לא ייפגע – ולא יהיה בשימוש בתמונותיהם משום זלזול ברצינות האירוע, שכן בשלב זה של הסרט הוא אכן סרט רציני. מעשה זה דומה בעיניו להכנסת חומר דוקומנטרי של השואה לסרט עלילתי שעוסק באופן רציני בשואה.

אלמנא דהנה, קדומים
"לזכור"

סימאטי 'אשכנזי' אשכנזי
"עוזא, עוזא, עוזא"

גם אילו הייתי מבין את הסרט, כפי שהבמאי התכוון, הייתי חולק על הבחירה להשתמש בחומר דוקומנטרי מהגירוש בסרט בדיוני, שחלקים כה רבים ממנו הם היתוליים; אבל ייתכן שלא הייתי מתקומם באותה מידה שהתקוממתי. ניסיתי להסביר לו מדוע חשבנו, אני וכל צוות המורים שישב אתי, שעלילת הסרט אינה מתייחסת ברצינות לעצמה. לדעתי, הוא טעה הן בחישוב של כמות החומרים המלודרמטיים שניתן להכניס לסרט קצר, והן בהערכת יכולתו של קהל בוגר ומבחין להתייחס ברצינות לחומרים כאלו. המחלה האלמונית ההורגת את הדמות שנדבקה בה ואינה הורגת את מי שהדביק בה, האופן המקרי שבו הדמות נדבקה וההתאהבות המקרית של אחות הנדבק במדביק – מותחים מדי את אפשרותו של הצופה לתת אמון בסיפור. וכאשר מוסיפים לכך גם את בגידת אשת הנדבק בבעלה ואת הפיוס

שאני חש זה זמן רב, שבו המציאות נתפסת כסוג נוסף של בדיה. במצב כזה קל יותר לבצע פשעים נגד אנשים כמו אלו שנעשו בזמן ה"התנתקות", שכן קיימת תחושה עמוקה בציבור, שגם הפשעים האלה אינם מתרחשים באמת. המציאות הפכה וירטואלית. חיינו מתרחשים בתוך מחזמר מלודרמטי אבסורדי. כולנו חיים בסרט.

התכתבותי עם הבמאי

כתבתי דברים ברוח זו למוסף "שבת" של העיתון "מקור ראשון", אבל בכך לא נגמר סיפור התמודדותי עם הסרט. אחרי שהמאמר נשלח לפרסום, נודע לי דרך עמיתה שבמאי הסרט, חיים אביחיל, טוען שכוונותיו בעשיית הסרט היו רציניות, ושהסרט נעשה מתוך הזדהות עם תושבי גוש קטיף. שוחחתי אתו טלפונית, ולאחר מכן ניהלנו התכתבות אלקטרונית מעמיקה ורצינית. התברר

ביניהם, את מותו של הנדבק ואת פרידת זוג האוהבים, שירים, ריקודים וגם חלקים היתוליים מפורשים – וכל זה תוך כעשרים דקות – הצופה הבשל כבר אינו מסוגל להתייחס לעלילה ברצינות. קל אפוא להבין, כיצד כוונתיו הרציניות של היוצר לא עברו אלינו.

תיכון פלך, קריית עקרון

מכשול נוסף שהבמאי הטמין לעצמו, אם הוא ביקש לבטא מסר רציני, היה בבחירת הז'אנרים: המחזמר והמלודרמה. בעשורים האחרונים ירדה קרנם של שני הז'אנרים הללו. הקהל הציני של היום אינו מסוגל לצפות בהם במתכונתם הקלאסית מבלי לגחך, ובמאים הבוחרים לעסוק בהם היום מנסים להתגבר על מכשול זה על ידי תחכום רב ומודעות גבוהה שהם מעניקים לסרטיהם. כדי שהדמויות לא תיראנה מגוחכות כשהן פוצחות בשיר ובמחול באמצע חיי היום יום, הוכנסו כל הקטעים המוסיקליים בסרט "שיקגו" לתוך דמונה של הגיבורה, שם הם משמשים בגדר פנטזיה. במלודרמות של אלמודובר, בנוסף לתחכום ולמודעות העצמית הגבוהה שהוא מגלה, מושקעת רגישות יוצאת דופן בבימוי שחקנים ובבחירת השחקנים. מלודרמה, שלא מביים אותה בימאי וירטואוז כזה, ושלא מככבים בה שחקנים ברמה המצויה בסרטין, עלולה להיוותר היום

השונות שיעלו מצד קהלים שונים כלפי הסרט שלכם. יש להתחשב במגבלות כלי הביטוי שלכם כבמאים מתחילים העובדים עם שחקנים שאינם מנוסים, ובמגבלות שאורך הסרט מכתוב, ולא להתיימר לומר יותר מההולם מסגרת זמן זו. עומס יתר על סרט קצר עלול לפגוע בסרט ובאפשרותו לבטא את מה שאתם מעוניינים לבטא.

למורים אני מבקש להזכיר את תפקידם לשקף לתלמיד דברים שאותם אין הוא רואה בעצמו. ראוי שהמורה לא ייסחף אחרי התפיסה העצמית של התלמיד, עליו להישאר מחוצה לה על מנת לשמש לתלמיד כראי, ולהצביע לפניו על המקומות שבהם הוא מועד להיכשל מתוך תמימות, מחוסר ניסיון ומחוסר הכרת המציאות.

למנהלים ולראשי המוסדות אני רוצה לומר, שגם כשיש לכם אמון בסיסי בצוות ובתלמידים, עליכם לפקוח עין, כדי להבטיח שלא תצא תקלה מתחת ידיכם. מעבר לבחינה ההלכתית של הסרטים, ראוי לבחון גם את מידת הלימתם את העולם הערכי שעליו ההלכה בנויה. דבר זה יחייב אתכם להעמיק יותר בהבנת השפה הקולנועית. אם הציבור הדתי שואף להיכנס לעולם היצירה, עליו ללמוד את החוקים המשמשים בה ואת לשונה. אל לאנשי החינוך לחשוב שביכולתם לבקר יצירות אמנות, כאשר אין בידיהם המודעות והכלים להערכתה. יש לזכור, שהשיפוט ההלכתי אינו מכסה את כל מה שראוי להתייחסות. אמנם חשוב לאפשר ליוצרים חירות, שבלעדיה אין אפשרות ליצור, אבל חשוב לגלות ערנות ושיפוט בוגר ומודע, ולשקף לפני היוצרים הצעירים פנים המצויות ביצירתם, אך סמויות מעיניהם.

התמודדותי עם הסרט "התמודדות" היוותה מסע מרתק ומשמעותי. הסוגיות החשובות הרבות שעלו מתוך הסרט אינן מקריות, אלא קשורות לכך שהסרט נוגע במהותו במוקדים רבים בתרבות הפוסט-מודרנית, שכה השפיעה על סגנונו. בעיני זהו סרט חשוב, וגם אם יש לי עליו ביקורת קשה, אני שמח על כך שהזדמן לי להתמודד אתו, ומחכה לראות את עבודותיו הבאות של הבמאי.

על כן, גם אם הבנתי את כוונותיו של יוצר הסרט לאחר השיחה עמו, אין בהן כדי לעמעם את תוקף דבריו, שכן אלו עלו מתוך הצפייה ביצירה, העומדת בעולם לעצמה, ואינה תלויה בהסברים מלווים. כפי שהראיתי, פרשנותי לסרט ופרשנות חברי, כולם אנשי מקצוע בתחום הקולנוע, התבססה על הדברים שיש בו ועל השפה הקולנועית שבה הוא מדבר. על כן הביקורת במקומה עומדת, למרות כוונותיו הטובות של היוצר.

עלי לציין, שבסקר שערכתי בשתי כיתות של תלמידי קולנוע בישיבה תיכונית ובאולפנה, התברר, שמחצית מהתלמידים הבינו שהסרט מתייחס לעצמו ברצינות, ככוונת הבמאי, ומחצית הבינו שהוא צוחק על עצמו, כהבנתי וכהבנת עמיתי. גם בשאלה, אם הסרט פוגע בכבודם של המגורשים ובמשקלו הכבד של מעשה הגירוש, הם נחלקו ביניהם והדעות היו שקולות. מעניין לציין שלא כל מי שחשב שהסרט הוא היתולי, סבר שהוא פוגע בכבוד המגורשים, ולא כל מי שהבין שהסרט הוא רציני סבר שהוא אינו פוגע בכבודם – מכאן שאפשרויות הפרשנות לסרט הן אכן רבות. אף על פי כן אני נותן משקל רב לפרשנותם של חמישה מורים מנוסים לקולנוע שכללו ביניהם מפקחת ארצית, מדריכה ארצית, ומבקר קולנוע בעל טור קבוע בעיתון.

פנייה לתלמידים, למורים ולמנהלים

אני מבקש לפנות אל התלמידים המכונים סרטים, ולומר לכם: כאשר אתם יוצרים – עליכם לצאת מההסתכלות הסובייקטיבית שלכם, ולצפות במעשה ידיכם כיצירה הנפגשת בתודעות זרות. כוונותיכם הטהורות ביותר והמובנות לעצמכם ביותר אינן מופיעות בכותרות המלוות את הסרט. עליכם לבדוק בקפידה את ההקשרים התרבותיים, שבתוכם אתם יוצרים, ואת התגובות

"19 ה'תשס"ה"
אולפנת בני ברק

מחוץ לאולם. ברגע שהציניות הושארה בחוץ, נשאר רק להקשיב לתוכן הסרט. כמו כן ידעתי, שלשירים שבמחזמר יש יכולת מופלאה להעביר את הצופה ממצב שמחה לעצב תוך שניות – יכולת יעילה מאוד בסרט גמר המוגבל בזמן ובמשאבים.

עם זאת לא יכולתי להתעלם מהעובדה שיש גם קהל ציני שיראה את הסרט, ולכן העשרתי אותו בסוג של ערך מוסף, במודעות עצמית. המודעות העצמית התבטאה בקריצות למחזות זמר ישנים, תמונות קיטשיות במיוחד, כגון סצנת החלום או הפארק וכדומה. מודעות עצמית יכולה להתפרש כקומית או אפילו כצינית כלפי ז'אנר המחזמר, אך אסור בתכלית האיסור לפרשה כציניות כלפי גיבורי המאבק נגד ההתנתקות או אנשי גוש קטיף חלילה. להפך, ההתחלה הקומית מעט של הסרט נועדה להשתיק את אותם ציניקנים, וכאילו אומרת "הנה עשיתי מחזמר, מצחיק מאוד – עכשיו תקשיב"

"התמודדות" – תגובת הבמאי

חיים אביחיל | במאי הסרט, מגמת קולנוע בשיבת ק. הרצוג בני-ברק.

החודשיים האחרונים היוו עבורי שיעור תקשורת מרתק ויעיל יותר משלוש שנות מגמת תקשורת. כיוון שמאז ומתמיד חונכתי על ערכי השיתוף, אני שמח על ההזדמנות שנפלה בחלקי לחלוק מעל דף זה את עיקרי השיעור.

בראשית היה רעיון – סרט המציג אסון פרטי בצל אסון לאומי: הקבלה בין הכאב שבאבדן בן משפחה לכאב שבאבדן גוש קטיף. התמודדותה של אֵלָה עם גסיסת אחיה מדלקת כבד נדירה וחשוכת מרפא על רקע התקופה, שקדמה להתנתקות. הסיפור קרם עור וגידים לאטו בשעה שנוצר הצורך לחבר בין שתי העלילות ע"י פיתולי העלילה, המעט טלנובליים, שישמשו מעין "טריגר" שיאפשר לי לשלב בסרט את האמירות החשובות לי, והיו הרבה.

לצורך כתיבת התסריט נאלצתי להביט אחורה אל תקופת ההתנתקות. תקופה זו מסמלת בעיני את שעתו היפה של הנוער הציוני, שנאבק על האיזורים והאמת שלו, אך גם את זלזולו של הקהל הרחב בכאבם. זלזול שנבע מציניות רבה של התקשורת ושל האוכלוסייה. פשוט מאוד: לאנשים ולתקשורת היה נורא קל לצחוק על קבוצת המוחים הכתומים, המתנחלים, מבלי לשים לב שפחות ציניות ויותר הקשבה היו מקרבים את התקשורת למתנחלים, או לכל הפחות, היו מזדהים יותר עם כאבם. הציניות הגיעה לרמה כזו, שאפילו אנשים שהאמינו בצדקת המתנחלים, לא פעלו, מפני שזה נראה חסר סיכוי.

מסקנה זו אילצה אותי לנבור בכלים הקולנועיים העומדים לרשותי – הייתי זקוק לכלי אמנות ציניים – אבל איפה מוצאים כאלה? לכן נזקקתי ללכת חמישים שנה אחורה – לתור הזהב של אותו ז'אנר, שלטעמי, מראה סימני חיים מועטים מדי בימינו – למחזמר. הבחירה בז'אנר נהדר זה נבעה מהידיעה שמרבית אוהביו אינם נמנים עם הקהל הציני, או לפחות מודעים היטב לעובדה שטרם כניסתם אל הסרט עליהם להשאיר את הציניות

שיבת נוח שמואל, אפרת "כרטיס ביקור"

אכן מאמצע הסרט בערך, לאחר שוידאתי שאוזני הצופים ברשותי, באמצע מסיבת התחפושות, חלה תפנית חדה באווירה, והסרט נעשה קודר וזרמטי יותר עד לסופו הטרגי. כדי לסלטל מעט את הצופה ולוודא שלא ישכח לרגע כי מדובר בכאב וסבל אמיתיים של אנשים, החלטתי לשלב גם את החומרים התיעודיים מההתנתקות, מעין מונטאז' של דקה, על רקע השיר המקסים "נקדש".

לאחר גיבוש הקונספט החלה העבודה הקשה באמת. ליהוקים, חזרות, אולפני הקלטות, גיוס כמויות אדירות של ציוד, ימי צילום מורכבים מאין כמותם ומשתתפים רבים – כולם רצו לתרום בשל טוב לבם ובשל שאהבו את המסרים של הסרט. העבודה דרשה המון טייקים ולוקיישנים, ועיצוב התמונה עד הפרט הקטן ביותר,

אפשר לתהות לגבי בחירה אמנותית כזו או אחרת, אבל כדאי לפני כן לתת מבט מעמיק בסרט. אני אוהב את האנשים ה'כתומים', יש לי משפחה שנעקרה מגוש קטיף (אגב, היא נתנה את ברכתה לסרט), ואני מעריץ כל אחד ואחד מהם; אולם אני אוהב גם קולנוע, אהבת נפש. עכשיו יותר מתמיד.

להתמודד עם "התמודדות"

ענת עיר-שי | מורה לתקשורת באולפנת "צביה", ירושלים

קולנוע זו אמנות. נראה, ששכחנו אמת זו מרוב התעסקות בעניינים טכניים כמועדי הפקות, בגרורות ושאר דברים הכרחיים כאלה. במשך שלוש שנים אנו מורים לתלמידינו את חשיבותו של חופש הביטוי בתכנית העיונית והמעשית. אנו מעודדים אותם לשאול שאלות, לחקור ולדון בנושאים שעולים מתוך תכנית הלימודים. אנו משתדלים לטפח אצלם חשיבה יצירתית בבואם להפיק את הסרט, שאמור לבטא את פועלם במגמת התקשורת. חשוב שלא נשאיר את הדיון הזה ברמה התיאורטית בלבד.

"לעת בנח"
אלופת "צביה", ירושלים

הסרט "התמודדות" העמיד לנו ראי מול עינינו. הוא יצר סביב הקרנתו גלים הראויים לפחות לפיצ'ר מעורר מחלוקת המועמד בטקס האוסקר הישראלי, אם לא למעלה מכך. כשבאו בטענות אל התלמיד המוכשר

ולילות לבנים ושיופים בחדר העריכה.... היו עליות והיו גם הרבה מורדות, אבל איזו חוויה אדירה!

בשעה שחשבתי שסיימנו, הגשנו את הסרט לבגרות, והוא התקבל לתחרות. רק אז התחיל הרעש הגדול. פתאום אני מגלה, שיש אנשים שנתנו להתחלה הקלילה מעט להאפיל על כל הדיאלוגים, על האמירות והמסרים; והגדירו את הסרט כפארודיה על אותם אנשים שאני מעריץ כל כך. לאחר מכן החלו להגיע טלפונים, ופתאום אנשים שלא פגשתי מימי מאשימים אותי בפגיעה בעקורי גוש קטיף, וכתבה אחת ב"מקור ראשון" הרשיעה אותי ב"אובדן הממשות בחיים", ומה לא.

אני מודע לעובדה, שמרגע שסרט משוחרר לעולם הוא שייך לקהל, כשם שהוא שייך ליוצר; והוא נתון לפרשנויות שונות. אני בעד פוסט-מודרניזם, זה חלק מהיופי בתחום, אך מה שמצער אותי הוא שאנשים רבים נפגעו בגלל פרשנות אחת שהוצגה להם, ועוד כזו שהייתה רחוקה מכוונת היוצר (ע"ע אני). שכן מנסיוני כשהצגתי את הסרט לסביבתי ולקהל חילוני-שמאלני (בפסטיבל דימונה ובמסגרת הצבאית שבה אני נמצא) שמעתי קולות אחרים. אנשים אמרו לי בתום הצפייה, שנגעתי ללבם ושגרמתי להם להביט באור אחר על אותם 'כתומים', להעריך אותם ולכאוב את כאבם. עובדה זו גרמה לי לחשוב, שאולי הסרט הזה אינו מעביר את המסר לתושבי גוש קטיף או לאנשים שהנושא היה קרוב ללבם. הם אינם זקוקים, שאני אומר להם שהם גיבורים, ועל אחת כמה וכמה שאומר להם כמה ההתנתקות כאבה. קטונתי. אבל אני מבקש שגם הם יבינו שבעצם ההקבלה למוות הסרט מציג אותם כגיבורים ואת ההתנתקות ככואבת.

הסרט נקרא "התמודדות", כיוון שלמרות כל האמור לעיל המוטיב העיקרי שבו בוחן צורות שונות של התמודדות עם האסון והגירוש: ההתמודדות הפאסיבית של אלה, ההתמודדות האקטיבית של מיכאל, התמודדות בעזרת אמונה של גידי, וההתמודדות מעט המעוותות מעט של נעמי המעדיפה להביט ליום שאחרי בקרירות. האמירה המרכזית בסרט, המתבטאת בקתרזיס רווי הדמעות והמחילות, היא שאין דרך אחת להתמודדות נכונה, ושעל כל אחד לקבל ולכבד את דרכו של האחר. זה המסר שאני רוצה שאנשים ייקחו איתם מהסרט ומהסיפור שלי – שכן אני בחרתי להתמודד בסרטי עם ההתנתקות ע"י הבעת הערכה ועצב בדרכי שלי.

הטובים ביותר בציבור הדתי-לאומי, במיוחד את בני הנוער. הציבור שלנו ניחן בביקורתיות מבורכת, הבעיה היא שכאשר הביקורת מופנית כלפי פנים – המוזות נוטות לשתוק.

אין ספק, שכפי שניתנה במה לסרטים שעסקו באותו נושא רק מנקודת מבט דוקומנטרית, כך יש מקום ראוי לסרט עלילתי, מקורי ובועט דוגמת "התמודדות".

כך לא מתמודדים

משה הרשטיק | רכז מגמת תקשורת, אולפנת נווה דקלים.

צפיתי עם תלמידותיי בנות האולפנה של נווה דקלים בסרטים הטובים ביותר שנעשו במגמות התקשורת בתשס"ו בעת הקרנתם בסינמטק בירושלים. הסרטים נבחרו על ידי ועדות המיון של החינוך הדתי. בצפייה השתתפו גם בנות ממגמות תקשורת אחרות בחינוך הדתי. במהלך הקרנת הסרט "תכף נשוב" שנעשה על ידי בוגרות המגמה שלנו, התלמידות שלי בכו. זו לא הפעם הראשונה שהן צופות בסרט, ואף על פי כן העיניים דמעו. מראות האימים של חיילים אטומים, הממלאים פקודות בלי להבין, עברו לנגד עיניהם כאילו זה קורה ממש עכשיו. שוב ראו איך הבית שבו גדלו נהרס ואיננו. זה לא היה בכי חרישי של עיניים רטובות או הזלת דמעות, הם בכו בקול. דומה שקירות האולם מעולם לא שמעו קולות נהי וצער כאלו. הקולות הלכו והתעצמו במהלך הסרט, ייתכן שלצופה מבחוץ הבכי היה מוגזם: "זר לא יבין". אנחנו עדיין כצועים ושותתים דם, האבידה גדולה מאוד. החיסרון העכשווי של בית הוא קטן לעומת הצער הגדול של חיים יפים שנהרסו. השמדת קהילות פורחות, מוסדות חינוך, פינות ילדות, עולם ומלואו – אין בידי הלשון והקולמוס לבטא זאת במילים. צער על אטימות של אחים, על בושה לאומית, ועל חילול השם גדול – מרחף מעל ראשנו. דומה, שאף אלו שהיו איתנו במאבק, לא נמצאים עכשיו במקום הזה. אולי טוב שזה כך; אבל אני מופתע מחוסר הרגישות לציבור המגורש.

שיצר את הסרט, הוא לא הבין על מה המהומה: הוא התכוון ליצור סרט שיראה את כאב הפרידה מגוש קטיף, איך ייתכן שטעו כל כך בפירוש? אולם זו מהותה של אמנות – אמנות אמורה לשאול שאלות יותר מאשר לספק תשובות. כל אחד רשאי לפרש את אמירת הסרט כראות עיניו ותחושת לבו. יוצר הסרט (מוכשר, כבר אמרנו?) התייחס לנושא הכבד והטעון של ההתנתקות, לטראומה של הפינוי מגוש קטיף, באופן מעורר התפעלות. הסרט מבטא את ההתמודדות של יוצרי הסרט ושלהם בלבד.

הסרט "התמודדות" פותח בהרמת מסך תיאטרון (וכך הוא גם מסתיים). העירוב בין ז'אנרים – מלודרמה, קומדיה רומנטית, מחזמר, כולל מספר קטעים קליפיים, כמו גם ההתכתבות עם "שיער" המחאתי – מעידים על יצירתיות רבה ובקיאיות קולנועית מאוד לא אופיינית לתלמידים דתיים. אך אין לטעות, הסרט, למרות הנרטיב הפוסט-מודרני שלו, מכון באופן ברור (עד כדי זידקטיות) לאמירה אמונית. הסרט פותח בשיר "שמע ישראל" שמופיע גם לקראת סופו ומושר בפי הגיבור הגוסס (גוש קטיף?), מיד לאחר שהסביר לאחותו – הגיבורה הראשית, הטוענת כי הקב"ה "לא רואה אותנו ממטר" – שהקב"ה רואה יותר רחוק מאיתנו, כדבריו. הוא נכנס לבית הכנסת בשיר "שמע ישראל" ובוכה מול ארון הקודש (שוב, מראות גוש קטיף) – בהחלט לא סצנה קלה. הסרט רווי באמירות ברורות של משל (סיפור הבגידה והמוות) ונמשל (הקטעים הדוקומנטריים) כאחד באשר להתנתקות. דווקא שילוב הקטעים הדוקומנטריים, השנויים במחלוקת, הצביעו על כוונת היוצרים, כאילו השתדלו לומר – אל תשפטו אותנו, גם לנו כואב, זאת הדרך שלנו להתמודד. ההתרה של העלילה מתבצעת באמצעות שיחות: אולי יש בהן אמירה מסויימת נגד מלחמת אחים? ובסופו של הסרט, לאחר ההתנתקות והמוות, יש התייחסות, נאיבית אולי, אך גם מעודדת ואופטימית, להתחלה חדשה, שמסומנת ע"י ההריון.

הביקורת היחידה שעולה מהסרט היא כלפי ה"פסטיבל" שהיה סביב המאבק בהתנתקות – וגם זו פרשנות שלי בלבד. אם אכן מדובר בביקורת, זו, כאמור, זכותם של היוצרים.

המתבונן בימים שלאחר הגירוש, רואה שהמאבק סביב ההתנתקות העלה על פני השטח את הכוחות

ומחילתה מצילה אותו מהתאבדות לאחר שהמאבק על הגירוש נכשל.

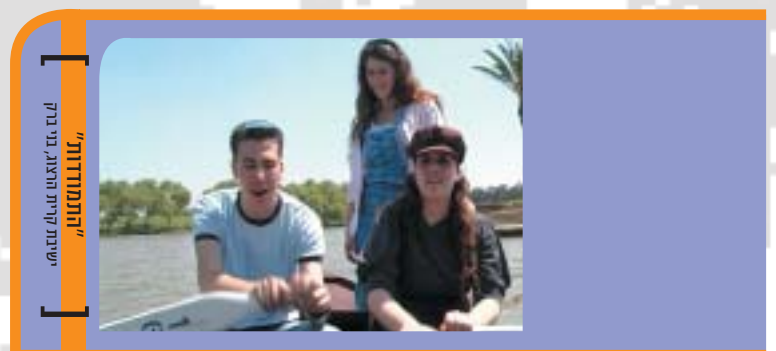
הנוער המוצג בסרט כנאבק בגירוש נראה מגוחך. מנהיג הנוער שהחליט להתאבד מתאים יותר לסלנובלה, ורחוק מהסיפור האמיתי. התמונות מעמידות את כל החברה שגילו רצינות, אחריות ועמזו מול הציבור הרחב והתקשורת בנחישות היונקת מאמונה גדולה בריבונות של עולם באור מגוחך. צריך להבין, נוער גוש קטיף חי כל יום בין פצמ'רים ופיגועים, ולמרות זאת היה חזר אהבה עמוקה למקום. כל עולמם היה גוש קטיף.

אם כן, כיצד אפשר לקחת את הסיפור עצוב הזה ולהשתמש בו לקידום איזה סיפור הזוי המצוץ מהאצבע? כיצד העיזו להכניס לסרטם סיטואציות אמיתיות של הגירוש? מי אתם, שתרמזו (אולי לא התכוונתם, אבל מה לעשות זה קיים) למגורשים שצריך למחול? כבר אמרתי שהתלמיד הוא תלמיד, אבל למה למחנכים לא היתה די הבנה כדי לרקום את עלילת הסרט במקביל לסיפור אובדני שונה ולא סביב גוש קטיף. למה להכניס דבר אמיתי לעלילה הזויה המוצגת גם בצורה רחוקה מציאות החיים האמיתית (מחזמר)? אז מה אם יש בציבור הדתי לאומי גיוון רב, האם זה אומר שאחד יכול לזלזל בשני? ואולי ההצדקה לקשר בין שני הסיפורים באה ממחשבה, שהגירוש היה רק חלום, ואלו שבוכים עוד היום (אני ביניהם) הם סתם בכיניים?

חבל, אני מקווה שאכן הכול נעשה בתמימות, גם מצד התלמידים ומצד המחנכים, ולא מתוך רוע לב.

לדעתי, חטאה ועדת המיון של החינוך הדתי, כאשר בחרה בסרט "התמוזדות" כראוי לעלות לגמר בגלל הניסיון המרתק של היוצר להתמודד ביצירת **מחזמר סלנובלי**. נכון שיש ביצירה משהו מרענן, אבל זו רק מעטפת. הרי אנו אמונים על חינוך של תכנים ומאדירים את החיצוניות, רק כאשר היא מבטאת היטב את הפנים. **מחזמר** היא יצירה הדורשת מיומנות רבה כדי להגיע לתוצאות אמנות. התלמיד הוא תלמיד. וודאי שהתלמידים השקיעו לילות וימים רבים כדי להגיע לתוצר; אבל, לדעתי, התוצאה אינה מחזמר ראוי. המינון בין שירה לסיפור אינו נכון, המילים בשירים לא מובנות, הריקוד אינו ריקוד. זה באמת רק ניסיון, אך מדוע בבית הספר לא כיוונו אותם ליצירה בסדר גודל שלהם?

אני בטוח, שהיוצרים, המורים וראש הישיבה לא התכוונו לפגוע במגורשי גוש קטיף, אבל מה לעשות, זה קרה. אפילו אחר הצנזורה של ועדת המיון לא הבנו (צופי אולפנת נווה דקלים) מה עושה רונית אביטן - מורה באולפנא (מובלת לאוטובוס הגירוש) - בסרט שלהם. חופש היצירה וחופש הביטוי אינם חלק מעשרת הדיברות, ולא מצויים בשולחן ערוך. דווקא שם יש הגדרות אחרות שיש לעמוד בהם, גם כשעושים סרט (שירת אישה). לעומת זאת חופש בחירה הוא יסוד ביהדות. ומחנכים מחויבים לחנך את התלמידים לבחור בטוב.

"התמוזדות"
ישיבת קרית הצנזורה ד"ר

היוצרים עשו סרט על התמוזדות בעת אבדן אישי שקרה לנערה, כאשר הגירוש מגוש קטיף היה בכותרות. היא מתאהבת באחד ממנהגי הנוער במאבק נגד הגירוש. כאשר היא מגלה, שהוא אשם באבדנו של בן דודה, היא מנתקת את הקשר איתו. לאחר זמן היא מתעשתת,

הפקה קולנועית - דורשת יצירתיות

בניה הלפרין קדרי - עורך, עידו גורדין - במאי | "ארוחת הבוקר הפסיכדלית של אלן"

15

כן, יש לה דרישות להפקה כזו, אז האלתור חוגג. כמה פעמים נאלצנו לרוץ את הרחוב לעיני המצלמה? כמובן, למצלמה יש גם דרישות משלה. לפעמים היא רוצה קצת להתבטל, מה יש? אז היא לא עובדת, פשוט כך. ולמחרת צריך לרוץ שוב את אותו הרחוב, כשהפעם הבמאי, במהלך מבריק, מיסב את מקצועו לשחקן וממלמל משהו על כסף תוך כדי התנשפות. שבוע לאחר מכן עידו שוכב על גג מכונית נוסעת, פרצופו מוצמד למצלמה, מקווה שהכול יעבוד כמו שצריך, שהטייק יצא טוב. הוא מודאג לגבי הקומפוזיציה, וכל שאר הצוות מודאג מהעובדה שהצלם שעל הגג אינו חגור. בהזמנות אחרת, כדי להתחנף למצלמה, הצבנו אותה במקום של כבוד על כיסא משרדי מרופד. בשוט מטורף הסענו את החצובה הגלגלית במסדרוני המשרד, בתזמון מושלם ("כמעט, בואו נעשה את זה שוב... ושוב... ושוב") עם השחקנים. נראה, שבסופו של דבר עם כל האלתורים, למרות בעיית התקציב ולמרות העובדה שחסר לנו שחקן לסצנה אחת, בלי שמץ של מושג מאיפה נשיג אותו, יצא לנו מזה משהו שעונה על דרישות ההפקה. "קאט! אבא, שיחקת מצוין".

הפקה קולנועית - דורשת יצירתיות, ואם אין לך תקציב, היא דורשת כפול! אלו הם המחשבות שעוברות על במאי במהירות גבוהה, בזמן שהוא נמצא על סקייטבורד עם מצלמה על הברך (שעתידיה להיפצע בהמשך מהתרסקותו של כל העסק המאולתר הזה), ושנייה אחת אחרי ששמת לב שזווית הצילום היא לא בדיוק מה שהתכוונת, אתה מוצא את עצמך מושלך על הרצפה, הרגל משום מה כואבת מאוד, השחקנים כבר הפסיקו לשחק. "קאט, קאט! צריך סקייט חדש".

"הפיקה קולנועית עם תקציב זר"

על הסרט "מבט לחלון"

ישי פארן | תלמיד מגמת קולנוע בכפר הנוער, כפר חסידים - במאי הסרט.

ושיש לנו בידיים כשרון אמיתי. מהרגע הזה התסריט קיבל תאוצה. הילד, הישראלי בדראפט המקורי, הפך להיות אתיופי, וכל התסריט קיבל תנופה ועוצמה דרמטית, שכנאה הייתה חסרה לו לפני כן.

הדמויות הראשיות של 'מבט לחלון' הם נער אתיופי ואמו הישראלית, החיים יחד בדירה קטנה בתנאי עוני והיחסים ביניהם קשים וטעונים. בתחילת הסרט אין לצופה שום מושג כיצד הם התגלגלו לדירה זו, ומדוע הם כועסים כל כך. בהמשך התמונה מתבהרת.

כשהגשנו את הדראפט הסופי לאבא שלי, לאישור יציאה להפקה, הוא אמר שני דברים: הוא אוהב את התסריט ומאמין בו מאוד; התסריט מעלה נושא חברתי חשוב, ושהוא משוכנע שאם ההפקה תהיה מוצלחת הסרט 'יגיע רחוק'.

תהליך ההפקה של הסרט היה קשה ביותר. עבדנו כלחץ מול המון אילוצים והגענו המון פעמים למבוי סתום. הצלחנו להיחלץ מהמבוי רק בעזרת עבודת צוות מסורה ועיקשת, ובסיוע משמיים.

"מבט לחלון" כפר הנוער הדתי, כפר חסידים

כסופו של דבר הצלחנו, ממש בדקה ה-90, להגיע לתוצאה שכולנו גאים בה. הקרנת הסרט במסיבת ההקרנות של סוף השנה הייתה מרגשת במיוחד. גם אבא שלי וגם אני סגרנו מעגל. אני, בהקרנת סרט הגמר, ואבא שלי בסיכום מוצלח של שבע שנות עבודה בכפר הנוער הדתי כפר חסידים, והרבה יותר שנים עם הבן שלו.

בין אם אבא צדק בתחזית שלו ש"הסרט יגיע רחוק" ובין אם לא, שלוש השנים שעברתי במגמה, ובעיקר התקופה הבלתי נשכחת של הפקת הסרט, העניקו לי חוויה שתלווה אותי לכל החיים. אני מקווה שחלק מאותה חוויה תעבור אל כל אחד ואחת מהצופים בסרט.

אני למדתי בכפר הנוער הדתי כפר חסידים במגמת קולנוע וטלוויזיה. רכז המגמה היה אבא שלי. הדבר היה לא פשוט. כשאבא שלי ביקש מכל אחד מאיתנו לכתוב סצינה של סיפור אישי, אני הגשתי לו סצינה שבה הוא מככב. בהתחלה גם לאבא שלי לא היה קל. אני זוכר שבשיעור הראשון הוא אמר לכל הכיתה, שהוא לא מתכוון לתת לי שום הנחות או פרוטקציות; אבל מצד שני גם לא להפלות אותי לרעה. זה החזיק מעמד די טוב בשנתיים הראשונות, אבל בשנה השלישית כשהתיישבנו, ענת מיכאליס, שהיא שותפתי ליצירת הסרט, ואני, לעבוד על התסריט, אבא שלי פשוט 'קרע' אותנו ללא רחמים. במשך חמישה חודשים עבדנו על התסריט כשהרעיון מתגלגל, משתנה ומתפתח, ואבא שלי יושב לי על הראש כמו שהוא הבטיח 'בלי שום הנחות'.

כפר הנוער הדתי בכפר חסידים הוא בית ספר שבו משולבים צברים ישראלים ביחד עם תלמידים יוצאי אתיופיה כדי להקל את קליטתם של העולים בחברה הישראלית. במשך ארבע שנים שלמדתי בכפר, חייתי לצדם של בני העדה האתיופית, נחשפתי להווי חייהם ולתרבות המיוחדת שלהם, וכמו כן למדתי גם להכיר מקרוב את הרגישויות והמצוקות שלהם. מאז חשבתי שזה יהיה מעניין לעסוק בנושא הזה בסרטים שאיצור. ואכן במהלך השנים, בתרגילי צילום ובימוי שונים שעשיתי, יצא לי לא פעם לגעת בנושא הישראלי-אתיופי. המוזר הוא שדווקא בסרט הגמר ב"ב לא חשבתי לעסוק בנושא.

כשהתיישבתי לגבש את הרעיון לתסריט, הייתה לי תמונה של ילד קטן כגיבור הסרט. מעבר לזה לא ידעתי הרבה, וכפי שכבר ציינתי בכלל לא חשבתי שאותו ילד יהיה אתיופי. יום אחד בסביבות חנוכה, אחרי שהתסריט כבר עבר כמה גלגולים, המורה (אבא שלי) חשב שהסרט שלנו לא מתקדם מספיק ושלח אותנו לצלם פיילוט של אחת מהסצנות של הסרט ללא כל הכנה מוקדמת.

יצאתי לחצר בית הספר לחפש מישהו, שיסכים לשחק את הילד, וכגשתי את נפתלי, נער אתיופי שהכרתי מהפנימייה. שאלתי אותו אם הוא מוכן לשחק בתרגיל, והוא הסכים בשמחה.

מיד בצילום הראשון, כשהנחנו אותו להביט בעצב דרך החלון, ולקחנו אותו ב'קלז-אפ', קלטנו שקיבלנו מתנה

זה המשיך בגל סרטים העוסקים ב אלימות כנגד נשים, מכל מיני זוויות וממקומות שונים בארץ. הסרטים עוסקים בן השאר: בלחץ החברתי והמשפחתי – "אחת מעשר" (אולפנא נווה דקלים), בצורך לפרוץ את מעגלי השתיקה סביב אלימות נגד נשים – "חי בסרט" (המתמיד, קריית שמונה), אחוות נשים בהתמודדות עם אונס "הוציאה ממסגר נפשי" (אולפנא קריית

18

ללב, המאבק שלהם על מקומם בחברה הוא אמיתי, וכן גם הביקורת המופנית כלפי כולנו.

ומספר מילים ליוצרים הצעירים: הביטחון בכלי והאומץ להישיר את עדשת המצלמה לעבר השוליים החברתיים מעידים, כי את בחינת הבגרות האמיתית עברתם בהצלחה. יכולתכם להפנות את מבטכם אל החלשים, אל האחרים, אל הזרים, וכדומה, מלמדת, כי הפסקתם להסתכל רק פנימה ופתחתם חלון, הבטתם החוצה והצלחתם לנסח אמירה חברתית אמיצה ונוקבת על המתרחש במדינת ישראל של ימינו.

הנוער "פנים אל פנים" עם עיירות הפיתוח, המושבים ושיכוני הערים. בין כך ובין כך האוסף הזה של הסרטים מעיד על קפיצת מדרגה מקצועית.

הצגת גלריית הזמויות שאותן ראינו על המסך מצריכה שליטה באמצעי המבצע הקולנועיים. דבר ידוע הוא, כי המורכבות נגזרת קודם כל מיכולת הביטוי. כמו כן היכולת להציג תכנים ונושאים בצורה כה מעמיקה דורשת חשיבה לא סטריאוטיפית; שאם לא כן הדמות המתקבלת היא מביכה, שטוחה ופלקטית.

גיבורי הסרטים שציננתי הנם אנשים בשר ודם הנוגעים

הסרטים שעלו לאחר:

עלילתי

תיכון הימלפרב, ירושלים

כשמשעמם למלאכים

תיכון הימלפרב, ירושלים

התערבות חיצונית

אולפנת להב"ה, קדומים

לזכרו

אולפנת להב"ה, קדומים

גן עדן של ילדות

אולפנית "המתמיד", קרית שמונה

חי בסרט

כפר הנוער הדתי, כפר חסידים

מבט לחלון

ישיבת נווה שמואל, אפרת

כרטיס ביקור

ישיבת קרית הרצוג, בני ברק

התמודדות

תיעודי

אולפנת כפר פינס

צו הריסה

תיכון פלך, קרית עקרון

עבודה זרה

אולפנת נווה דקלים

תיכף נשוב

אולפנת שבי רחל, נווה דניאל

להביא את הירח

אולפנת "צביה", ירושלים

מאירה

אולפנת "צביה", ירושלים

לגעת בכח

ביה"ס אמי"ת, גוש דן

יהלום עם כיפה

רשימת המגמות ששלחו סרטים לתחרות "צירה צעירה בחינוך הדתי"

מחוז ירושלים

אולפנת קרית ארבע
אולפנת אורות מודיעין
אולפנת עפרה

מחוז התיישבותי

אולפנת נווה דקלים
ישיבת נווה שמואל, אפרת
כפר הנוער הדתי, כפר חסידים
אולפנת שבי רחל, נווה דניאל
אולפנת להב"ה, קדומים

מחוז מנח"י

מדרשית "עמליה", ירושלים
אור תורה סטון בנות, ירושלים
אולפנא לאמנויות, ירושלים
תיכון דתי הימלפרב, ירושלים
אולפנת "צביה", ירושלים

מחוז דרום

אולפנת "צביה", אשקלון
תיכון רוגוזין, אשקלון
אמי"ת באר שבע
אולפנת "צביה" אשקלון

מחוז צפון

אולפנית "המתמיד" קרית שמונה
אולפנית טבריה
ישיבה תיכונית טבריה
ישיבת בני עקיבא, שדה יעקב

מחוז חיפה

אולפנת כפר פינס

מחוז מרכז

אולפנת השומרון, אלקנה
תיכון ריגלר, נתניה
אולפנית ישורון, כתח תקווה
אולפנת "צביה", רחובות
תיכון לבנות "פלך", קרית עקרון

מחוז תל - אביב

תיכון עירוני ח', תל אביב
אולפנת "צביה", הרצליה
ישיבת קרית הרצוג, בני ברק
אמי"ת בר אילן, גוש דן
תיכון בית וגן, בת-ים

ועדת שיפוט:

מלי שטרייכר

בוגרת מגמת הקולנוע באולפנת להב"ה, קדומים. בוגרת החוג לקולנוע באוניברסיטת תל אביב. מורה לקולנוע בחמ"ד.

ענבר נמדר

בוגרת מגמת הקולנוע באולפנת להב"ה. בוגרת ביה"ס לטלוויזיה ולקולנוע "מעלה". במאית.

נעמה הומינר

בוגרת מגמת התקשורת באולפנת "צביה", ירושלים. בוגרת החוג לתקשורת במכללת עמק הירדן. מורה לקולנוע בחמ"ד.

פזית וייסבום

בוגרת מגמת התקשורת באולפנת "צביה", אשקלון. מסיימת ביה"ס לטלוויזיה ולקולנוע "מעלה".

אסי צובל

בוגר מגמת הקולנוע בישיבת כפר הרא"ה. סטודנט בביה"ס לטלוויזיה ולקולנוע "מעלה". בעל חברת הפקה.

מעניקי הפרסים:

פרס ראשון לסרט העלילתי:

חברת "רשת"

פרס ראשון לסרט התיעודי:

מכללת "אורות ישראל", אלקנה

פרס השופטים:

"מעלה" - המרכז לציונות דתית

פרס לסרט בנושא חברתי:

"הקן ע"ש בילוי"ה מעוז לחינוך חברתי וערכי"

פרס תלמידי מגמות התקשורת:

"מכללת ליכשיץ", ירושלים

פרס למגמה המצטיינת:

חברת "מעגל סגור"